

Dopisi.

Goriško.

Iz Gorice nam poročajo: Po novem zakonu glede pravnih razmer učiteljstva bi sestajalo ljudskošolsko učiteljstvo iz treh činovnih razredov, v katere se uvrste člani učiteljstva v Gorici v I. razred po 5/10, v II. razred 3/10, v III. razred 2/10, na kmetih pa v I. razred 2/10, v II. razred 4/10 in III. razred tudi 4/10. Letna plača bi znašala za učitelje v I. razredu 1600 K, v II. razredu 1400 K, v III. razredu 1200 K, za učiteljice po 200 K manj. Stanarina bi znašala v mestu Gorici za voditelje 500 K, za učitelje in učiteljice 400 K, na kmetih 60% tega. Začasni učitelji in učiteljice bi dobili do prestopnega izpita usposobljenosti letne plače 600 K in stanarino. Opravnina za voditelje in voditeljice bi znašala 60 K za eno — 100 K za dvo — 150 K za tri — in 200 K za štiri in več razredne šole.

Petletnice bi znašale 10% letne plače in bi tekle od prestopnega izpita usposobljenosti naprej. Za upokožitev bi se štela službena doba po prestopnem izpitu usposobljenosti. Pokojnina vdove ne bi smela biti manjša od 600 K. Odgojnine bi znašale 10% zadnje vštene pokojnikove plače. Za danes priobčujemo le toliko. Utegnemo pa se s tem zakonom še obširneje baviti.

Dunaj.

Štirinajsti občni zbor podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju. — Tega zborovanja se je letos udeležilo lepo število na Dunaju bivajočih Slovencev, zanimajočih se za usodo svojih mladih rojakov na dunajskih visokih šolah. Predsednik g. Pukl je pozdravil navzoče s primernimi besedami ter se spominjal onih blagih mož, katere je v prejšem letu vzela nemila smrt. To je društveni ustanovnik, eminenca kardinal in nadškof dr. Jakob Missia; dalje je nemila usoda društvu vzela podpornika Alojzija Kremžarja, mag. svetnika na Dunaju, dr. Untelugauerja, vladnega svetnika, in dr. Niko Tonklja. Vsem bodi hvaležen spomin! — Društveni tajnik g. dr. Božidar Stegu poroča, da je društvo imelo tekom l. 1901/02, izvzemši poletne mesece, vsak mesec sejo; v teh je odbor rešil 435 prošenj za podpore, katerih je odbor razdelil 4536 kron, t. j. blizu 500 kron mesečno. Število prosilcev je 78. — Žalibog se je vsota prispevkov precej občutljivo znižala. Raditega je moral odbor paziti, da strogo in previdno razdeljuje podpore. Podpore so dobili le taki prosilci, ki so bili res potrebni, pa tudi vredni. Da bi tudi dijaki sami po možnosti pomagali odboru, pravično reševati izročeno mu nalogo, je poročil odbor sl. akad. društvoma „Slovenija“ in „Danica“ in posredno tudi drugim visokošolcem načela, po katerih se ravna pri razdeljevanju podpor. Odbor stremi namreč vedno za tem, da bi mu bilo možno podpirati res najpotrebnejše prosilce, a te tem izdatnejše. Da je odboru bilo možno izvrševati vestno njega dobrohotni namen, se ima zahvaljiti vsem svojim podpirateljem in dobrotnikom, ki so mu priskočili na pomoč z lastnimi prispevki in darovi, pa tudi z nabiranjem darov in prispevkov v krogu prijateljev in znancev. Največjo vsoto je darovalo slavno hranilno in posojilno društvo v Ptuj, namreč 1560 kron; po 100 K so darovale sl. posojilnice v Celju, ljudska v Gorici in Starem trgu, 80 K sl. posojilnica v Mariboru; 60 K kmetiška ljubljanske okolice; po 40 K posojilnici v Slovenski Bistrici in notranjska v Postojni, po 30 K kmetiška na Vrhniki, v Črnomlju, Brežicah in Šmarju pri Jelšah, po 20 K so darovale sl. posojilnice v Cerknici, na

Vranskem, v Framn, Ormožu, Ribnici (Štaj.), Gornji Radgoni; po 10 K sl. okrajna posojilnica v Ljutomeru. Posamezniki so darovali: Premilostivi knez in škof lavantinski dr. Mihael Napotnik, ki je društveni ustanovnik, kakor vsako leto, tudi letos 20 K, polkovnik Anton pl. Sušić v Celju 50 kron, drž. poslanec g. Vilj. Pfeifer 50 K, neimenovana gospa 40 K. Nabrali so gg. Vilj. Pfeifer, drž. poslanec 120 K, dvorni svetnik dr. Mirko Ploj (med jugoslovanskimi poslanci) 80 K, dr. Fran Rosina, odvetnik v Mariboru, je nabral med mariborskimi rodoljubi 126 kron, dr. Unterlugauner in neimenovana sta društvu podarila 60 K. — Blagajnik g. dr. Klement Seshun je podal raznih zanimivih števil o delovanju društva.

Društvena glavica je znašala koncem leta 1900/01 17.012 K. Pretečeno leto se je pomnožila samo za 60 K, ustanovnih prispevkov gg. dvornega svetnika dr. Mirko Ploja, Ivana Luzarja in Franč. Tuma po 20 K, tako da znaša sedaj 17.072,95 K. — Prispevki udov, podpornikov in dobrotnikov so znašali 3461 K 97 h. Ti dohodki so se proti lanskemu letu zmanjšali za čez 400 K! — Podpor je bilo razdeljenih 4536 K, in sicer meseca oktobra l. 1901 v 8 slučajih 190 K, m. novembra v 59 slučajih 495 K, m. decembra v 62 slučajih 595 K; l. 1902 pa m. januarja v 56 slučajih 490 K, m. februarja v 57 slučajih 445 K, m. marca v 51 slučajih 525 K, m. aprila v 31 slučajih 360 K, m. maja v 47 slučajih 562 K, m. junija v 50 slučajih 604 K, m. julija v 14 slučajih 220 K. — Prosilcev je bilo 78, in sicer 32 juristov, 31 filozofov, 4 medicinci, 2 tehnika, 2 akad. slikarja, 2 akad. kiparja, 3 agronomi, 1 eksp. akademik, 1 slušatelj v tehn. muzeju. Po kronovinah je bilo 40 iz Kranjske, 28 iz Štajerske, 8 iz Primorske, 2 iz Koroške. Po stanu svojih staršev je bilo sinov kmetiškega stanu 30, delavskega stanu 7, obrtniškega stanu 16, uradniškega stanu (prof.) 3, učiteljskega stanu 9, želez. izprevod., uradnih slug in enakih 6, različnih drugih 5. — Poročili gg. tajnika in blagajnika sta bili sprejeti brez ugovora in enoglasno. V imenu preglednikov je poročal g. dr. Primožič. Vse društvene knjige in blagajnica so v vzornem redu. Gospodu blagajniku dr. Kl. Seshunu izreče zbor za njegov veliki trud v korist društvu enoglasno zahvalo. Posebno zahvalo je izrekel zbor slavnim uredništvom slovenskih časnikov, ki so brezplačno priobčevala društvene zadeve ter tako največ pripomogla, da se je toliko darov žrtvovalo v korist ubogim dijakom. Vsem podpornikom, dobrotnikom in nabirateljem je izrekel občni zbor najtoplejšo in najiskrenejšo zahvalo s posebno prošnjo, da bi dosedanji podporniki, dobrotniki in nabiratelji ostali društvu še nadalje zvesti, da bi se tega prepotrebnega društva spominjali tudi drugi slovenski rodoljubi ob raznih prilikah, posebno še oni, ki so kdaj od tega društva prejeli kako podporo ter se nahajajo sedaj v primernih službah ali v takih gmotnih razmerah, da bi vsaj deloma zamogli povrniti prejete dobrote. Poudarjati je treba, da je in bo to društvo za slovenske visokošolce važno in prepotrebno društvo in sicer vkljub ustanovitvi enakih društev v Gradcu in v Pragi. To dokazuje že od leta do leta naraščujoče število prosilcev, o katerem ni pričakovati, da bi se v doglednem času zmanjšalo. — Z ozirom na veliko važnost tega društva, ki vrši velevažno nalogo, se obrača odbor do vseh rodoljubov z iskreno prošnjo za darove v korist tolikoštevilnim ubogim slovenskim visokošolcem na Dunaju. Darila hvaležno sprejema društveni bla-

gajnik, gospod dr. Klement Seshun, dvorni in sodni odvetnik, Dunaj, I. Singerstrasse šte. 7.

14. občni zbor je za leto 1902/1903 izvolil sledeče gospode v odbor: Jak. Pukla, c. kr. nadporočnika v ev., sodnega tolmača bolg., hrv., slov. in srbskega jezika, posestnika itd., predsednikom; dr. Mirko Ploja, vit. Franc Jožefovega reda, c. kr. dvornega svetnika v upravnem sodišču, drž. poslanca, I. podpredsednikom; dr. Franč. Simoniča, c. k. kustosa v vseučiliški knjižnici; dalje so bili izvoljeni gg.: I. blagajnikom dr. Klem. Seshun, dvorni in sodni odvetnik na Dunaju, I. Singerstrasse 7; II. blagajnikom dr. Janko Babnik, c. kr. sekcijski svetnik v justičnem ministrstvu; I. tajnikom dr. Božidar Stegu, c. kr. tajnik v justičnem ministrstvu; II. tajnikom dr. Franč. Vidic, c. kr. urednik drž. zakonika; za odbornike: monsign. Franč. Jančar, papeški častni komornik, župnik nemškega vit. reda itd., Ivan Luzar, višji revident pri ravnateljstvu južne železnice, Žiga Sežun, c. kr. kontrolor v blagajnici državnih dolgov; odbornikov namestniki: dr. Jos. Mantuani, c. kr. amanuensis v dvorni knjižnici, profesor glasbe itd., dr. Ant. Hinterlechner, c. kr. pristav geološkega drž. zavoda, dr. Anton Povšič, c. kr. tajnik pri najvišjem in kasacijskem sodišču; pregledovalci: dr. Vladimir Globočnik pl. Sorodelski, c. kr. dvorni svetnik v finančnem ministrstvu, dr. Anton Primožič, vitez Franc Jožefovega reda, prideljen c. kr. ministrstvu za nauk in bogočastje, Bogdan Trnovec, c. kr. nadsodišča svetnik, prideljen c. kr. najvišjemu in kasacijskemu sodišču; pregledovalcev namestniki: Karel Dolenc, c. kr. pristav pri najvišjem računskiču, Alojzij Karba, c. kr. poštni pristav, Josip Premern, c. kr. kontrolor poštne hranilnice.

Zagreb.

Razne novice. Dne 31. decembra 1902 je bila glavna skupščina „Hrvatskoga pedagoško-književnoga zbora“ v dvorani „Učiteljskega doma“. Na tej skupščini je bil odkrit doprni kip ustanovitelja organizacije hrvaškega učiteljstva Ivana Filipovića. Kip je izdelal hrvaški umetnik profesor Robert Frangeš. Zborovanju je prisostvovalo lepo število članov, potem zagrebško učiteljstvo in mnogo druge odlične gospode. Skupščini je predsedoval predsednik „Zbora“ gosp. Ante Cuvaj. Zaradi velikih zaslug, ki so si jih pridobili za „Zbor“, so bili imenovani na tej skupščini častnim članom predsednik g. Ante Cuvaj, žup. šol. nadzornik v Zagrebu g. Djuro Prejac in žup. šol. nadzornik v Požegi g. Dragotin Pavić. Pravim članom so bili imenovani g. Josip Ciganović, ravnatelj v Ogulinu, ter gg. Stjepan Širola in Matija Lisac, učitelja v Zagrebu. Dopisujočim članom so bili izbrani gg. Dragotin Jovan, Dragotin Šiler in Vilko Popović, učitelji v Zagrebu, ter g. Josip Knežević, ravnatelj v Slunju. Za nadaljno triletno dobo je bil izvoljen predsednikom „Hrv. pedagog.-knjiž. zbora“ g. prof. Tomislav Ivkanec, za tajnika g. Josip Kirin, za blagajnika g. Josip Klubučar, za varuha šolskega muzeja g. Josip Medved in za varuhinjo oddelka za ženska ročna dela gdč. Klotilda Cvetišić. To so imena, ki jih dobro pozna tudi slovensko učiteljstvo še izza glavne skupščine „Zavezine“ v Ljubljani l. 1898. — Doslej je dobivalo hrvaško učiteljstvo certifikate za nižnjo vožnjo po državnih železnicah. Doznalo se je pa, da ne daje več ravnateljstvo drž. železnice učiteljstvu stalnih certifikatov s fotografijo za nižnjo vožnjo. Da pa ostane ta dobrota še nadalje hrvaškemu učiteljstvu, odpošlje „Saveza hrv. učiteljskih društava“ dva člana k trgovinskemu ministru v Budimpešto, da mu izroči primerno peticijo. Da bi jo le z

uspehom! — Dne 27. decembra 1902 je umrl v Zagrebu profesor glasbe Anton Stöckl, ki je bil rojen l. 1851. v Ljubljani. Njegov oče je bil ljudski učitelj, in tudi pokojnik si je izbral najprej učiteljski stan ter je služboval nekaj časa v Krašnji na Kranjskem. Kmalu pa se je popolnoma posvetil glasbi. V Zagrebu je bival od l. 1882. V zadnjem času je poučeval glasbo tudi na moškem učiteljskem v Zagrebu.

Književnost in umetnost.

Zvonček, list s podobami za slovensko mladino, ima v 1. številki to-le bogato vsebino: Razbojnik. O. Zupančič. Pesem. — Zimska pesem. Dr. Fr. Zbašnik. Pesem. — Savi. N. Pretko. Pesem. — Z doma. E. Gangl. Povest s podobo. — Bajka v tihem večeru. C. Slavin. Bajka. — Za deveto goro. Igor. Pesem s podobo. — Sveti trije Kralji. C. Slavin. Pesem. — Iz knjige prirode. Solovej. Prirodoslovni spis. — Slava Bogu v višavi! Podoba v barvotisku. — Za novo leto. A. Medved. Pesem. — Tonček. A. Rapè. Povest. — Božična pesem. Fr. Žgur. Pesem. — Pesem o novem letu. Fr. Žgur. Pesem. — Mladi ljudje. S. P. Pesem. — Po praznikih. J. Barbič. Povest s podobo. — Za sinom. Vojanov. Balada. — Pouk in zabava. Rebus in novice. — Vabilo in priporočilo. — Slovenci smemo biti v resnici ponosni, da imamo tak mladinski list, ki se ne morejo z enakim ponašati niti drugi, bogatejši narodi. Dolžnost vsakterega učitelja in sleherne učiteljice je, da deluje z vsemi močmi, da se „Zvonček“ čim bolj razširi. Samo malo dobre volje je treba, pa vsak dosedanji „Zvončkov“ naročnik lahko pridobi vsaj še enega novega naročnika. Tako bi se hipoma izdatno dvignilo „Zvončkovo“ gmotno stanje, in naša mladina bi imela list, ki bi ji bil v neizrečno veselje in v neizmerno korist! Na delo torej!

Povesti. Spisal dr. Ivan Tavčar. V. zvezek. V Ljubljani. Založil pisatelj. Tiskala Ig. pl. Kleimayer & Fed. Bamberg. 1902. Vsebina: „Mrtva srca“, povest. — „4000“. Času primerna povest iz prihodnjih dob. — Cena: broširani izvod 2 K 40 h, v platno vezan 3 K, v pol francoski vezbi 4 K 20 h. Za danes samo priporočamo ta najnovejši zvezek Tavčarjevih zbranih spisov svojim bralcem v nakupovanje, prihodnjic pa izgovorimo o njem kaj več.

Prešernova podoba. Kakor je že znano našim bralcem, je izdelal akademični slikar g. Alojzij Šubic v Celju „Prešernovo podobo“, ki jo prodaja, pomnoženo v barvotisku, po 48 K, ki se izplačujejo v mesečnih obrokih. Slika je izdelana fino in natančno ter se priporoča najbolj sama. Pač bi ne smele biti slovenske hiše brez nje! Za „Tovarišev“ naročnike posreduje drage volje v slučaju nakupa tudi naše uredništvo.

Vestnik.

Osebnosti. Gospica Božena Serneč, učiteljica na višji dekliški šoli v Ljubljani, je imenovana za učiteljico francoščine na c. kr. višji dekliški šoli v Pulju. — Učiteljski kandidat Janez Bračko v Negovi je dal slovo učiteljskemu stanu ter je imenovan poštnim praktikantom. — Umrl je eden izmed onih mož, ki so v času hrvaškega preporoda, v dobi ilirizma, izkušali spojiti vse Jugoslovane v eno celoto. Stjepan Hijašević — menda razen Ivana viteza Trnskega še edini Ilirec — je 89 let star zatisnil za večno oči. Naši bratje Hrvati so izgubili z njim moža, katerega značaj je bil čist kot zlato, moža poštenjaka, kakršnih je malo dandanes. Slava njegovemu imenu!

Cesar — odstopi? Listi poročajo, da namerava naš cesar v teku tega leta odstopiti. To sklepajo iz tega, da se je prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand udeležil nagodbene konferencije, bil poprej pri Koerberju ter tudi sprejel ruskega ministra Lambsdorffa. Cesarja so baje politične in rodovinske razmere popolnoma utrudile, največ pa znana afera nadvojvode Leopolda in princezinje Lujize.